

Governar el patrimoni cultural amb la ciutadania

Published by [Interacció](#) [1] on 29/05/2018 - 10:27 | Last modification: 11/08/2026 - 11:26

Participatory Governance of Cultural Heritage és un informe elaborat per un grup d'experts dels estats membres de la Unió Europea en el marc del Work Plan for Culture 2015-2018. El seu punt de partida és una constatació: la participació en la gestió del patrimoni ha estat àmpliament reconeguda en convencions, legislacions i discursos institucionals, però ha tingut dificultats per passar del nivell retòric al de les pràctiques concretes. L'objectiu de l'informe és precisament abordar aquest desplaçament i oferir orientacions perquè la governança participativa formi part de la gestió ordinària del patrimoni cultural.

El document proposa entendre el patrimoni cultural en un sentit ampli, que inclou recursos materials, immaterials i digitals, i situa les persones i els valors humans al centre d'aquesta concepció. El patrimoni deixa de ser considerat únicament com un conjunt de béns que cal conservar i passa a ser entès com un recurs compartit i un bé comú, independentment de la seva titularitat. Aquesta perspectiva comporta una conseqüència important en termes de governança: la responsabilitat sobre el patrimoni no correspon només a les institucions o als professionals, sinó que ha de ser compartida entre administracions, experts, actors privats, organitzacions de la societat civil i comunitats.

La governança participativa no es redueix, per tant, a consultar la ciutadania. L'informe la defineix com la implicació activa dels diferents actors en les diverses fases del cicle de les polítiques: planificació, presa de decisions, implementació, seguiment i avaluació. La distinció és rellevant perquè situa la participació dins dels processos de decisió i no només en els moments previs o complementaris a aquests. Al mateix temps, el document adverteix que no existeix un model únic de governança participativa. El que funciona en un context pot no fer-ho en un altre, i el nivell de participació adequat depèn de les característiques de cada situació i de la fase del procés en què s'intervé.

L'anàlisi d'experiències de diversos països permet identificar alguns elements recurrents. La participació pot respondre tant a una motivació democràtica com a una necessitat pràctica: afrontar problemes que cap actor no pot resoldre individualment, combinar interessos, compartir recursos o generar capacitats. Les experiències analitzades associen aquests processos amb una major apropiació del patrimoni, més responsabilitat compartida, construcció comunitària, cohesió social i confiança. També mostren que els processos participatius poden generar coneixement i competències, tant entre la ciutadania com entre els mateixos professionals.

Una de les aportacions més operatives de l'informe és la traducció d'aquests principis en condicions de treball. Abans d'iniciar un procés cal identificar els actors, anar més enllà dels participants habituals, construir una visió compartida i assignar recursos humans i econòmics suficients. També cal crear espais on els diferents coneixements puguin circular i on professionals i comunitats puguin aprendre els uns dels altres. La transparència és una condició essencial: l'accés a informació fiable, clara i completa és presentat com la base d'una participació genuïna.

El paper dels professionals també es revisa. L'informe no planteja substituir el coneixement expert pel coneixement ciutadà. Demana modificar la relació entre aquests coneixements. Els professionals continuen tenint

una funció central en la gestió dels processos, però han de poder obrir espais perquè altres actors intervinguin, assumeixin responsabilitats i, en determinats moments, prenguin la iniciativa. Aquesta obertura exigeix temps, recursos, capacitat de mediació i una disposició institucional favorable.

L'Île de Nantes és un dels casos analitzats en l'informe. El projecte de transformació urbana va incorporar residents i diversos actors en el diàleg sobre la transformació d'un antic espai portuari, amb l'objectiu de preservar-ne el significat com a part de la identitat local.

La part final del document trasllada aquestes conclusions a les polítiques públiques. Entre les prioritats hi ha reconèixer el patrimoni com un bé comú, reforçar la cooperació entre sectors i nivells de govern, impulsar recerca sobre els efectes dels processos participatius i desenvolupar eines que permetin mesurar-ne els resultats. El document reclama també marcs institucionals que facin possible una governança més oberta, participativa, efectiva i coherent.

Llegit avui, el principal interès del document és que obliga a distingir participació i governança. Consultar, informar o incorporar puntualment la ciutadania no implica necessàriament compartir capacitat de decisió. El mateix informe ofereix elements per fer aquesta distinció, encara que manté una confiança considerable en la capacitat dels processos participatius per generar cohesió, confiança i sostenibilitat. La qüestió que queda oberta és aquesta: fins a quin punt les institucions estan disposades a redistribuir capacitat efectiva de decisió, coneixement i responsabilitat? La participació deixa de ser una metodologia complementària quan modifica les relacions entre institucions, professionals i comunitats. És en aquest punt on la governança participativa del patrimoni pot deixar de ser una declaració de principis i convertir-se realment en una altra manera de governar-lo. (n. de l'e., 2026)

Referència

European Union. (2018). *Participatory governance of cultural heritage: Report of the OMC (Open Method of Coordination) working group of Member States' experts*. Publications Office of the European Union.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: governança cultural

Tags: patrimoni cultural

Tags: participació cultural

Tags: drets culturals

Tags: desenvolupament territorial

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2018/governar-patrimoni-cultural%20>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/nc0417330enn.en_.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/7591>